

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوبه‌ها شیخ محمد صالح المنجد حفظه الله تعالى

موضوع:

۱. احکام؛ شیر دادن، حضانت و تربیت کودکان
۲. احکام؛ نماز؛ اذان و اقامه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرسش

نویسنده: سرفراز

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۱/۱۹

آیا اذان گفتن در گوش نوزاد به هنگام نام‌گذاری او اصلی در اسلام دارد؟

پاسخ

تاریخ: ۱۴۰۲/۱۲/۳

لطفاً به نکات زیر توجه فرمایید:

۱. گفتن اذان در گوش راست نوزاد و گفتن اقامه در گوش چپ او سنت است؛ چنانکه از ابورافع روایت شده است: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أُذِّنَ فِي أُذُنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بِالصَّلَاةِ حِينَ وُلِدَتْهُ فَاطِمَةُ»^۱؛ «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را دیدم که در گوش حسن بن علی اذان نماز گفت هنگامی که فاطمه او را به دنیا آورد» و در روایت دیگری از ابورافع آمده است: «إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أُذِّنَ فِي أُذُنِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ حِينَ وُلِدَا، وَأَمَرَ بِهِ»^۲؛ «پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در گوش حسن و حسین پس از تولدشان اذان گفت و به این کار امر کرد» و نظیر آن در روایتی از عبد الله بن عمر نیز آمده^۳ و از عبد الله بن عباس نیز روایت شده است: «إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أُذِّنَ فِي أُذُنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ يَوْمَ وُلِدَ، فَأُذِّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى»^۴؛ «پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در گوش حسن بن علی در روز ولادتش اذان گفت، پس در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه گفت» و از اسماء بنت عمیس نیز روایت شده است: «لَمَّا وُلِدَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: هَاتِي ابْنِي فَدَفَعْتُهُ إِلَيْهِ،

۱. مسند أبي داود الطيالسي، ج ۲، ص ۲۷۳؛ مصنف عبد الرزاق، ج ۴، ص ۳۳۶؛ الطبقات الكبرى لابن سعد، ج ۶، ص ۳۵۳؛ مسند أحمد، ج ۴۵، ص ۱۶۶؛ سنن أبي داود، ج ۴، ص ۳۲۸؛ سنن الترمذي، ج ۴، ص ۹۷؛ النفقة على العيال لابن أبي الدنيا، ج ۱، ص ۱۹۴؛ مسند البزار، ج ۹، ص ۳۲۵؛ مسند الروياني، ج ۱، ص ۴۵۵؛ الدعاء للطبراني، ص ۲۹۴؛ المستدرک على الصحيحين للحاكم، ج ۳، ص ۱۹۷؛ الآداب للبيهقي، ص ۱۵۶
 ۲. مسند الروياني، ج ۱، ص ۴۶۹؛ المعجم الكبير للطبراني، ج ۱، ص ۳۱۳؛ معرفة الصحابة لأبي نعيم الأصبهاني، ج ۲، ص ۶۶۵
 ۳. بنگرید به: فوائد تمام، ج ۱، ص ۱۴۷؛ مناقب علي لابن المغازلي، ص ۱۲۹؛ المشيخة البغدادية لأبي طاهر السلفي، ج ۱، ص ۱۵۵.
 ۴. شعب الإيمان للبيهقي، ج ۶، ص ۳۹۰

فَأَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى»؛^۱ «هنگامی که حسن علیه السلام متولد شد، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم آمد و فرمود: فرزندم را بیاور، پس او را به آن حضرت دادم، پس در گوش راست او اذان و در گوش چپش اقامه گفت» و از امام علی و امام جعفر صادق علیهما السلام نیز روایت شده است: «قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ، فَلْيُؤَذِّنْ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى وَلْيُتِمِّمْ فِي الْيُسْرَى، فَإِنَّ ذَلِكَ عِصْمَةٌ لَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ»^۲؛ «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر کس فرزندی برایش متولد می شود، باید در گوش راست او اذان و در گوش چپش اقامه بگوید؛ چراکه آن نگه دارنده ی او از شیطان است» و از امام حسین علیه السلام نیز روایت شده است: «قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: مَنْ وُلِدَ لَهُ مَوْلُودٌ، فَأَذَّنْ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى، لَمْ يَضُرَّهُ أُمَّ الصَّبِيَّانِ»^۳؛ «رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر کس فرزندی برایش متولد شود، پس در گوش راست او اذان و در گوش چپش اقامه بگوید، اُم الصبیبان به اوزیان نمی رساند» و «اُم الصبیبان» یکی از بیماری های شایع کودکان یا ترسی است که بر آنان عارض می شود و این با توجه به برکات اذان و اقامه بعید نیست و از برخی روایات دانسته می شود که گفتن اقامه در گوش راست نوزاد نیز کافی است؛ مانند روایتی از امام جعفر صادق علیه السلام که در آن آمده است: «مُرُوا الْقَابِلَةَ أَوْ بَعْضَ مَنْ يَلِيهِ أَنْ تُقِيمَ الصَّلَاةَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، فَلَا يُصِيبُهُ لَمَمٌ وَلَا تَابَعَةٌ أَبَدًا»^۴؛ «به قابله یا یکی از زنانی که کار زایمان را انجام می دهند بگویند که در گوش راست نوزاد اقامه بگوید، تا (به برکت آن) بیماری عقلی یا جن مزاحمی به سراغش نیاید».

۲. از این روایات دانسته نمی شود که گفتن اذان و اقامه در گوش نوزاد، همزمان با نام گذاری او انجام می شود و روایات دیگر نیز به نام گذاری او پیش از تولد یا در روز هفتم توصیه می کنند.^۵ آری، در روایتی از جابر بن عبد الله انصاری آمده است: «لَمَّا حَمَلَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِالْحَسَنِ فَوَلَدَتْ، قَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ: يَا عَلِيُّ، سَمِّهِ، فَقَالَ: مَا كُنْتُ لِأَسْبِقَ بِاسْمِهِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَأَخَذَهُ، وَأَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، وَأَقَامَ فِي الْيُسْرَى، ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا سَمَّيْتَهُ؟ قَالَ: مَا كُنْتُ لِأَسْبِقَكَ بِاسْمِهِ، فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرَهُ إِلَيَّ جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَدْ وُلِدَ لِمَحَمَّدٍ ابْنٍ، فَاهْبِطْ إِلَيْهِ، فَأَقْرَأْهُ السَّلَامَ، وَهَنِّئْهُ مِنِّي وَمِنْكَ، وَقُلْ لَهُ: إِنَّ عَلِيًّا مِنْكَ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، فَسَمِّهِ بِاسْمِ ابْنِ هَارُونَ، فَهَبَطَ جَبْرَائِيلُ، فَهَنِّأَهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَلَّ جَلَالُهُ يَأْمُرُكَ أَنْ تُسَمِّيَهُ بِاسْمِ ابْنِ هَارُونَ، قَالَ: مَا كَانَ اسْمُهُ؟ قَالَ: شَبْرَ، قَالَ: لِسَانِي عَرَبِيٌّ، قَالَ: سَمِّهِ الْحَسَنَ، فَسَمَّاهُ الْحَسَنَ»^۶؛ «هنگامی که فاطمه علیها السلام حسن را به دنیا آورد، گفت: ای علی، او را نام گذاری کن، پس (علی علیه السلام) گفت: در نام گذاری او از رسول خدا

۱. عیون أخبار الرضا لابن بابویه، ج ۲، ص ۲۸؛ الأمالی للطوسی، ص ۳۶۷

۲. الکافی للکلینی، ج ۶، ص ۲۴؛ دعائم الإسلام لابن حیون، ج ۱، ص ۱۴۷

۳. مسند أبي يعلى، ج ۱۲، ص ۱۵۰؛ عمل اليوم والليلة لابن السني، ص ۵۷۸؛ أمالي ابن بشران (الجزء الأول)، ص ۲۱۱؛ شعب الإيمان للبيهقي، ج ۶، ص ۳۹۰

۴. الکافی للکلینی، ج ۶، ص ۲۳

۵. برای این روایات، بنگرید به: مسائل علي بن جعفر، ص ۱۱۱؛ قرب الإسناد للحميري، ص ۱۶۰؛ الکافی للکلینی، ج ۶، ص ۱۸ و ۲۸؛ علل الشرائع لابن بابویه، ج ۲، ص ۴۶۴.

۶. علل الشرائع لابن بابویه، ج ۱، ص ۱۳۸

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پیشی نمی‌گیرم، پس پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آمد، پس او را گرفت و در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه گفت، سپس به علی علیه السلام فرمود: او را چه نامیدی؟ گفت: در نام گذاری او از تو پیشی نگرفتم، پس خداوند به جبرئیل علیه السلام وحی کرد که برای محمد پسری به دنیا آمده است، پس به نزد او فرود آی و به او از طرف من و خودت تبریک بگو و بگو که علی نسبت به تو مانند هارون نسبت به موسی است، پس او را به نام پسر هارون بنام، (پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) فرمود: نام او چه بود؟ (جبرئیل علیه السلام) گفت: شبر، فرمود: زبان من عربی است، گفت: نام او را حسن بگذار، پس او را حسن نامید» و در روایتی از اُمّ الفضل آمده است: «مَرَزْتُ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: إِنَّكَ حَامِلٌ بِعِلْمٍ، فَإِذَا وَلَدْتَ فَأْتِينِي بِهِ، قَالَتْ: فَلَمَّا وَلَدْتُهُ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَأَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، وَأَقَامَ فِي أُذُنِهِ الْيُسْرَى، وَسَمَاءَ عَبْدَ اللَّهِ»^۱؛ «بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گذشتم، پس به من فرمود: تو به پسری باردار خواهی شد، پس هرگاه او را به دنیا آوردی، او را به نزد من بیاور، پس چون او را به دنیا آوردم، او را به نزد پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بردم، پس در گوش راست او اذان و در گوش چپش اقامه گفت و او را عبد الله نامید». از این دو روایت دانسته می‌شود که نام گذاری نوزاد پس از گفتن اذان و اقامه در گوشش نیز اشکالی ندارد؛ همچنانکه گفتن اذان و اقامه در گوشش می‌تواند تا پیش از افتادن نافش انجام شود که معمولاً چند روز پس از تولدش روی می‌دهد، بنا بر روایتی از امام جعفر صادق علیه السلام که در آن آمده است: «أَذَّنَ فِي أُذُنِهِ الْيُمْنَى، وَأَقَامَ فِي الْيُسْرَى، تَفَعَّلَ بِهِ ذَلِكَ قَبْلَ أَنْ تُقَطَعَ سُرَّتُهُ، فَإِنَّهُ لَا يَفْرَعُ أَبَدًا، وَلَا تُصِيبُهُ أُمُّ الصَّبِيَّانِ»^۲؛ «در گوش راستش اذان و در گوش چپش اقامه بگو و این کار را پیش از افتادن نافش انجام بده؛ چراکه با این کار هرگز دچار ترس و دچار اُمّ الصبیان نخواهد شد».

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصوب شاهنشاهی خراسانی
 دفتر مجتبیان حکومتهای خراسانی

۱ . المعجم الكبير للطبراني، ج ۱۰، ص ۲۳۵؛ دلائل النبوة لأبي نعيم الأصبهاني، ص ۵۵۰؛ تاریخ بغداد للخطیب البغدادي، ج ۱، ص ۸۴
 ۲ . الكافي للكليني، ج ۶، ص ۲۳؛ تهذيب الأحكام للطوسي، ج ۷، ص ۴۳۶